

Valikõppeaine „Sisekaitseõpe“

1. Üldalused

1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) kujuneb aktiivseks ja vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb riigi sisekaitse traditsioone ja arengusuundi, osaleb poliitiliste ning majanduslike otsuste tegemisel;
- 2) mõistab sisekaitsevaldkonna seotust erinevate ühiskonnaelu valdkondadega ja ühiskonna turvalisusega;
- 3) seostab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid sisekaitsevaldkonna ametkondade põhiväärtuste ja eetiliste põhimõtetega ning oskab neist lähtudes teha esmaseid eetilisi valikuid;
- 4) väärtustab sisekaitsevaldkonna põhilisi elukutseid ja vabatahtlikku sisekaitsetegevust abipolitseiniku ja vabatahtliku päästjana;
- 5) mõtestab oma karjääriplaneerimist ning haridustee valikuid ja analüüsib enda võimalikke sisekaitsevaldkonna karjäärivalikuid;
- 6) on omandanud esmased lihtsamad pääste, politsei ja piirivalve põhitööde võtted ja esmaabioskused ning oska käituda kriisiolukordades.

1.2. Valikõppeaine kirjeldus

Sisekaitseõpe on valikõppeaine, mis koosneb erinevatest kursustest. Ühe kursuse maht on 35 tundi.

Valikõppeainesse kuuluvad järgmised kohustuslikud teoreetilised ja praktilised kursused:

1. Pääste ja esmaabi üldkursus
2. Päästetööd
3. Pääste õppelaager
4. Politsei ja piirivalve üldkursus
5. Politsei
6. Piirivalve
7. Politsei ja piirivalve õppelaager

Kursust „Maksundus ja toll“ on koolil võimalik valida neis piirkondades, kus on Maksu- ja Tolliameti osakond kui kompetentsikeskus.

Kursust „Vanglateenistus“ on võimalik valida piirkondades, kus õppe saab korraldada Justiitsministeeriumi vanglate osakond kui kompetentsikeskus.

Praktilistele harjutustele, sh laagrisse pääsemise eeldus on teoreetilise kursuse vastava osa läbimine ja iseseisva töö tähtjaks esitamine.

Gümnaasiumis läbitud valikõppeaine kohta väljastab Sisekaitseakadeemia õpilasele tunnistuse.

Lõiming teiste õppeainetega

Sisekaitseõpe on multidistsiplinaarne õppeaine, mille koosseisus olevatel kursustel on kokkupuutepunkte mitmesse ainevaldkonda kuuluvate õppeainega, eelkõige:

- 1) eesti keel;
- 2) matemaatika;
- 3) loodusained (bioloogia, geograafia, sh loodusgeograafia, keemia, füüsika);
- 4) sotsiaalne (ajalugu, ühiskonnaõpetus, inimeseõpetus, geograafia, sh inimgeograafia);
- 5) kehaline kasvatus;
- 6) riigikaitse.

1.3. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õpet kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse gümnaasiumi õppekava alusväärtustest ja üldpädevustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (üksi-, paaris- ning rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks ning loovateks ja kriitiliselt mõtlevateks isiksusteks;
- 3) kasutatakse erinevaid õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad õppijakeskset käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 4) rakendatakse IKT-l põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
- 5) laiendatakse õpikeskkonda väljapoole kooli füüsilist keskkonda: nt muuseum, näitus, raamatukogu, õppekäigud vara- ja isikukaitsega seotud organisatsioonidesse ning siseturvalisuse ametkondadesse;
- 6) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: paaris- ja rühmatöö, vestlus, diskussioon, väitlus, arutelu, seminar, projektõpe; skeemi, plaani, tabeli koostamine; praktilised ja uurimistööd; infootsing teabeallikatest ning infoanalüüs, referaadi ja ettekande koostamine, esitlemine IKT vahendeid kasutades; allikaanalüüs (dokument, tekst, statistika jms), töö erinevate e-riigi vahenditega (riigiportaal, e-teenused, teabepäring, õigusaktid internetis) ja kaardiga;
- 7) korraldatakse õpe laagris praktiliste oskuste ja meeskonnatöö harjutamiseks.

1.4. Füüsiline õpikeskkond

Õppe jaoks on vaja:

- 1) klassiruumi või auditooriumi, mida on võimalik rühmatööde tegemiseks ümber kujundada, sh mööblit ümber paigutada, kus on internetiühendus ning audiovisuaalse tehnika kasutamise võimalus;
- 2) spordiväljakut;
- 3) võimlat ja matisaali vahetu sunni ja turvataktika tundide pidamiseks;
- 4) politseiasutuse ruume, mis on kohandatud erivahendite, relvade ja sidevahendite koolituse korraldamiseks.

1.5. Hindamise alused

Sisekaitseõppe valikõppeaine kursuse õpitulemusi hinnates lähtutakse õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Õpilase teadmisi ja oskusi võrreldakse õppe aluseks olevas õppekavas toodud oodatavate tulemustega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka pärast õppeteema lõppu.

Valikkursuse koondhindamisel kasutatakse hinnanguid „arvestatud” ja „mittearvestatud”. Õppetulemusi hinnatakse ainekursuse või selle osade arvestamisena, mille puhul positiivne tulemus on „arvestatud” ning negatiivne tulemus on „mittearvestatud”.

Kui soorituste hindamisel kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, siis on vähemalt 51% maksimaalselt võimalikust punktiarvust saavutanud õpilase tulemuse hinnang „arvestatud”. Kui saavutatud on vähem kui 51% maksimaalselt võimalikust punktisummast, on hinnang „mittearvestatud”, kuna õpilasel puudub miinimumteadmiste või -oskuste tase.

2. Kursuste kavad

Gümnaasiumi õppekava kohustuslikud läbivad teemad on elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

Läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse kursuse sisuga sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid. Läbivate teemade käsitlemine õppes toetab õppeainete ja valikõppeaine lõimingut ning õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

2.1. Pääste ja esmaabi üldkursus (35 tundi)

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) teab päästeasutuste ajalugu ja tegevuse eesmärged, Päästeameti struktuuri, teenuseid, põhiväärtuseid ning vabatahtliku päästja tegevust;
- 2) mõistab Päästeameti tuleohutuse ja ennetustöö vajalikkust ühiskonnas;
- 3) hindab keskkonna tule-, vee- ja koduohutust;
- 4) arutleb päästealaga seotud hädaolukordade teemal ja seob neid oma kodukoha riskidega;
- 5) kasutab oskuslikult kannatanule esmaabi andes reeglipäraseid võtteid;
- 6) kasutab päästetehnikat ja -varustust ning päästja kaitsevarustust ohutusnõuete järgi;

Õppesisu

Teema	Päästeasutused (17 tundi)
Alateemad:	- tuletõrje ja päästeala ajalugu

	<ul style="list-style-type: none"> - päästeala õigusaktid - päästeasutused ja nende ülesanded - Päästeameti missioon, väärtused ja visioon - Päästeameti eesmärgid - Päästeameti struktuur, päästekeskused ja komandod - Päästeameti teenused - vabatahtlikud päästjad - rahvusvahelised päästetööd, Eesti päästemeeskond - Häirekeskuse missioon, visioon ja põhiväärtused - hädaabiteadete menetlemise üldised põhimõtted - raadioside vahendite kasutamine - raadioside pidamise kord
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab päästeasutusi, nende ajalugu, ülesandeid ning eesmäärke; - teab Päästeameti struktuuri, teenuseid ja komandode võrgustikku - teab vabatahtliku päästja osalemist Päästeameti tegevuses - teab Häirekeskuse tööd ja hädaabiteadete menetlemise üldiseid põhimõtteid - 	<ul style="list-style-type: none"> - teab päästeasutuste ajalugu ja ülesandeid - teab elukoha piirkonna päästekomando ja vabatahtliku tuletõrje lugu - nimetab olulisemaid päästeala õigusakte - teab Päästeameti missiooni, väärtuseid ja visiooni ning pikaajalisi eesmäärke - kirjeldab Päästeameti struktuuri, eristades administratiivset ja operatiivteenistuslikku - nimetab Päästeameti teenuste kujunemise põhimõtteid - teab vabatahtlikuks päästjaks saamise tingimusi - nimetab vabatahtlike päästjate tegevusvaldkondi - teab Häirekeskuse peamisi ülesandeid - teab, kuidas teha hädaabikõnet Eestis ja Euroopas - teab hädaabiteadete menetlemise üldiseid põhimõtteid
Teemakohane õppekirjandus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Häirekeskus: https://www.112.ee/et/hadaabinumber-112/helistamine-112-eestis/ 2. Päästeamet 25. Meie lugu: http://www.digar.ee/id/nlib-digar:309968 3. Päästeameti strateegia 2015–2025: https://www.rescue.ee/dotAsset/d3ebf2fa-9987-4e6f-8860-6f201c29fb7c.pdf 4. Päästeseadus: https://www.riigiteataja.ee/akt/129122011206 5. Vabatahtliku päästja e-õpikeskkond: www.priitahtlik.ee
Teema	Ohutus ja ennetustöö (10 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - muutused Päästeameti tegevuskeskkonnas - tuleohutusjärelvalve korraldus Päästeametis - üldised tuleohutusnõuded - päästeala ennetustöö põhimõtted - tule-, vee- ja koduohutus

	<ul style="list-style-type: none"> - elanikkonnakaitse eesmärk ja meetmed - kodukoha riskid ja nende maandamine - kriisi- ja riskikommunikatsioon - hädaolukorra riskid - elutähtsate teenuste toimepidevus
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab tuleohutuse ja päästeala ennetustöö valdkondade üldist korraldust ja põhimõtteid - hindab keskkonna tule-, vee- ja koduohutust - teab elanikkonnakaitse eesmärki ja meetmeid - arutleb kodukoha riskide ja nende maandamise võimaluste üle 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab tuleohutuse valdkonna eesmärke - kirjeldab ennetusvaldkonna eesmärke ning töö põhisuundi - toob näiteid ennetustöö kampaaniatest - kirjeldab eluhoonele kehtestatud tuleohutusnõudeid - kirjeldab tule- ja veeohutusega seotud ennetusvaldkonna põhitõdesid ja oskab luua seoseid igapäevaeluga - kirjeldab koduohutuse probleeme ja nende ennetamise võimalusi - selgitab kodunõustamise eesmärki ja sihtrühmi - kirjeldab elanikkonnakaitse eesmärki - nimetab elanikkonnakaitse meetmeid - nimetab Eestis toimuda võivaid suurõnnetusi (hädaolukordi) ja arutleb nende näitel oma kodukoha riskidest ning nende maandamise võimalustest - nimetab kodus võetavaid ennetavaid meetmeid, et olla valmis pikemaajaliseks elutähtsa teenuse katkestuseks
Teemakohane õppekirjandus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elanikkonnakaitse kontseptsioon (2017): https://joelahtme.kovtp.ee/documents/381171/18993854/Elanikkonnakaitse+kontseptsioon.pdf/47466db4-9fb7-43a1-8bb8-fac954c0d14e?version=1.0 2. K. Luht (2014). Tule- ja uppumisõnnetuste ennetus. Tallinn: Sisekaitseakadeemia 3. Päästeameti strateegia 2015–2025: https://www.rescue.ee/dotAsset/d3ebf2fa-9987-4e6f-8860-6f201c29fb7c.pdf 4. Päästeamet, elanikkonnakaitse: https://www.rescue.ee/et/kodanikule/elanikkonnakaitse/ 5. Päästeamet, eramaja tuleohutus: https://www.rescue.ee/dotAsset/1ddcc56c-7680-48c3-ae33-e51b1df96963.pdf 6. Päästeamet, kortermaja tuleohutus: https://www.rescue.ee/dotAsset/71c6a055-bace-4486-bb41-c8cce48efeca.pdf 7. Päästeamet, soovituslik hädaolukorra varu: https://www.rescue.ee/et/kodanikule/elanikkonnakaitse/soovituslik-haedaolukorra-varu.html 8. Päästeamet, tuleohutus: https://www.rescue.ee/et/kodanikule/tuleohutus/

	9. Päästeamet, veeohutus: https://www.rescue.ee/et/kodanikule/veeohutus/
Teema	Esmaabi (4 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - kannatanu esmane ülevaatus, abi kutsumine - abiandja ja kannatanu riskide hindamine ning nakatumise vältimine - ABC (DE) ja selle rakendamine - elustamine (täiskasvanu ja laps) - erinevate traumade käsitus - eluohtliku verejooksu peatamine ja šokk - kannatanu mahajahtumise vältimine - mürgistuste, söövituste ja põletuste käsitus - säästlik kannatanu liigutamine
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teeb kannatanu esmast ülevaatus, hinnates elutähtsaid parameetreid - kasutab baaselustamise ja elupäästva esmaabi võtteid - rakendab lisavigastusi mitteteketavaid (seljaaju säästvaid) kannatanu liigutamise võtteid, kasutades vajaduse korral abivahendeid 	<ul style="list-style-type: none"> - hindab eluohtliku seisundi raskust õigesti - annab esmaabi ja elustab õigesti - tagab enda ohutuse ning tervise kaitse, kasutades nakkusohu vältimiseks vastavaid isikukaitsevahendeid ja jälgides tööohutusnõudeid - kohtleb ja transpordib kannatanut ilma lisavigastusi tekitamata
Teemakohane õppekirjandus	Õppejõu koostatud õppematerjal
Teema	Päästetehnika ja -varustus (4 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - päästja kaitseriietus - päästja kaitseriietusse riietumise kontrollharjutus - suruõhuhingamisaparaadi ehitus ja tööpõhimõte - suruõhuhingamisaparaati lülitumise kontrollharjutus - päästetehnika ajalugu ja areng käsipritsidest suure tootlikkusega põhiauto pumpadeni - pääste autotehnika liigid - tuletõrjepumbad - põhiauto - tuletõrjearmatuur, joatorud, vahtkustutusseadmed, tuletõrjevoolikud, käsitõrvahendid - tuletõrjeredelid - sisepõlemismootoriga töövahendid - elektrilised töövahendid - pneumaatilised ja hüdraulilised töövahendid
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane

- teab päästja kaitsevarustuse omadusi ja kaitsetaset ning kasutab seda nõuetekohaselt	- teab päästja kaitsevarustuse kasutamise eesmärgi ja nõudeid - selgitab kaasuse näitel päästja kaitsevarustuse ohutut kasutamist ning riietub ettenähtud aja jooksul nõuete alusel; - teab pääste autotehnika liike ning põhiauto ülesehitust ja rakendusvõimalusi;
- kasutab päästetehnikat ja -varustust sihipäraselt ning ohutusnõuete järgi	- kasutab nõuetekohaselt põhiauto tulekustutus- ja käsitöövahendeid; - kasutab sihipäraselt ja ohutult sisepõlemismootoriga, elektrilisi ning pneumaatilisi ja hüdraulilisi töövahendeid
Teemakohane õppekirjandus	Õppejõu koostatud materjal

2.2. Päästetööd (35 tundi)

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) kasutab päästetehnikat ja -varustust ning päästja kaitsevarustust ohutusnõuete järgi;
- 2) teab tulekustutustööde, eriliigiliste päästetööde ja demineerimise aluseid ning juhtimist;
- 3) kasutab levinumaid esmakustutusvahendeid ning töövahendeid tulekahju ja eriliigiliste päästetööde korral.

Õppesisu

Teema	Päästetööd (35 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - päästetööde juhtimine. Suurõnnetused, juhtimise ja logistika eripära, koostööpartnerid, kriisikommunikatsiooni rakendamine (3 t) - põlemine ja tulekahju liigid, erinevate tulekahjude arengu ja kustutamise eripära (3 t) - esmakustutusvahendid, tuld kustutavad ained ja nende omadused (1 t) - hargnemine põhiautolt (3 t) - suitsusukeldumine – suitsusukeldumise tehnika, suitsusukelduja füsioloogia, imiteeritud suitsusukeldumise praktilised harjutused, suitsu- ja põlemisgaaside eemaldamine (6 t) - hüdraulilised ja pneumaatilised päästevahendid ning nende kasutamine (3 t) - transpordiõnnetused (3 t) - veeõnnetused ja pinnaltpäästetööd (3 t) - ohtlike ainetega seotud õnnetused (3 t) - loomade päästmine (1 t) - demineerimine (3 t) - moodsa tehnoloogia kasutamine päästesündmusel (droonid, soojuskaamera, kiivrikaamera, GIS jm) (3 t)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane

<ul style="list-style-type: none"> - teab juhtimise põhimõtteid tavaolukorras ja suurõnnetuse korral - teab põlemise keemilisi ja füüsikalisi tegureid ning tulekahju liike - kasutab levinumaid esmakustutusvahendeid põlemise liigi järgi - teeb nõuetekohast standardhargnemist põhiautolt - liigub piiratud nähtavusega hingamiskõlbmatus keskkonnas - teab hüdrauliliste ja pneumaatiliste päästevahendite ohutut rakendamist - teab eriliigiliste päästetööde liike, neile reageerimist ning võimalikke ohte - teab demineerimisega seotud tegevusi, töövahendeid ning ennetustegevust 	<ul style="list-style-type: none"> - nimetab pääste juhtimisstruktuure ja juhtimistasandeid - selgitab näidiste varal päästetöö juhtide eraldusmärke - teab koostöö põhimõtteid politsei, kiirabi ja teiste partneritega - selgitab põlemise keemilisi ja füüsikalisi tegureid - teab erinevaid tulekahju liike ning nende arengu ja kustutamise eripära - teab sisetulekahju arengu üldiseid protsesse ning nendest tulenevaid ohte - teab esmakustutusvahendeid ja nende sobivust erinevate põlengu liikide kustutamiseks - kasutab levinumaid esmakustutusvahendeid (vahtkustuti, vesikustuti, pulberkustuti, kustutustekk) õigesti - selgitab skeemi järgi levinumaid hargnemiste standardprotseduure - hindab elulise juhtumi/videofilmi varal standardhargnemise nõuetekohasust - imiteerib suitsusukeldumist lüli liikmena piiratud nähtavusega keskkonnas (parafiinisuits), kasutades respiraatorit või hingamisaparaati - kasutab kannatanu transpordivõtteid piiratud nähtavusega hingamiskõlbmatus keskkonnas - teab suitsu- ja põlemisgaaside eemaldamise nõudeid - selgitab skeemi järgi nõuetekohaste hüdrauliliste ja pneumaatiliste töövahendite standardhargnemisi; - tutvub hüdrauliliste ja pneumaatiliste päästevahendite ohutu kasutamiselega; - teab eriliigiliste päästetööde liike (liiklusavariid, pinnalpäastetööd, õnnetused ohtlike ainetega, loomapääste) ja nendega seotud ohte; - teeb põhilised toimingud sõiduauto avariil, ennetab süttimisohtu ja stabiliseerib sõiduauto - oskab heita vette päästevahendit kuni 20 meetrit kaldast - oskab kasutada redelit ja heita päästevahendit jääolude imiteerimisel; - oskab märgistada veepinnal vahetult vee alla vajunud kannatanu asukohta - teab ohtlike ainete klassifikatsiooni ja märgistust - teab olmekeemia ja keemiaõnnetuste likvideerimise põhimõtteid - abistab abitusse seisundisse sattunud loomi, kasutades käsitöövahendeid - teab pommiohu, lahingumoonu ohu ja plahvatusohu tõrjumisega seotud tegevusi - tunneb demineerimise varustust - kirjeldab demineerimisega seotud ennetusmeetmeid
Teemakohane õppekirjandus	1. Päästeamet 25. Meie lugu: http://www.digar.ee/id/nlib-digar:309968

	2. Päästeameti strateegia 2015–2025: https://www.rescue.ee/dotAsset/d3ebf2fa-9987-4e6f-8860-6f201c29fb7c.pdf
	3. Päästeseadus: https://www.riigiteataja.ee/akt/129122011206

2.3. Pääste õppelaager (35 tundi)

Õpetusega taotletakse, et õpilane kinnistab ja täiendab laagris õppe käigus omandatud teoreetilisi teadmisi, süvendab praktilisi oskusi ning päästeteenistuja väärtuspõhiseid hoiakuid ja eetikapõhimõtteid.

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) teeb meeskonnaliikmena tehniliselt korrektselt, töövahendeid säästvalt ja ohutusnõudeid järgides päästetööde tüüpilisi ülesandeid õppe eesmärgil imiteeritud situatsioonides;
- 2) kasutab päästetehnikat ja -varustust ning päästja kaitsevarustust juhiste ja ohutusnõuete järgi;
- 3) kasutab levinumaid esmakustutusvahendeid ning töövahendeid tulekahju ja eriliigiliste päästetööde korral juhiste ja ohutusnõuete järgi;
- 4) kasutab oskuslikult kannatanule esmaabi andes reeglipäraseid võtteid;
- 5) oskab teadlikult hinnata enesesuutlikkust ja füüsilist võimekust päästevaldkonna kutsevalikul ning vabatahtlikuks tööks;
- 6) kirjeldab ja analüüsib oma elukoha ohutuse üldist seisundit.

Kõik praktilised harjutused tehakse rühmas või paarides. Teoreetilisi teadmisi harjutatakse ja kinnistatakse imiteeritud tegevuste käigus.

Õppesisu

Teema	Päästeala ennetustöö (5 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - koduohutus: <ul style="list-style-type: none"> - mõisted ja statistika - vigastussurmad ja nende ennetamine - kodunõustamise praktiline harjutus: eluruumi tuleohutusala riskide hindamine
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- hindab keskkonna tule-, vee- ja koduohutust	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab kodu tuleohutusega seotud põhitõdesid ja oskab luua seoseid igapäevaeluga - kirjeldab eluhoonele kehtestatud tuleohutusnõudeid - kirjeldab koduohutuse probleeme ja nende ennetamise võimalusi - oskab olla valmis elutähtsate teenuste katkestusteks ja tegutseda erinevates hädaolukordades
Teema	Tulekustutustööd (5 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - suitsusukeldumine: <ul style="list-style-type: none"> - päästetöö suitsusukeldumisyjuhend

	<ul style="list-style-type: none"> - varustus ja töövahendid - kannatanu päästmine - ohud ja riskid suitsusukeldumisel - tööohutus suitsusukeldumisel - praktilised harjutused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - liigub piiratud nähtavusega hingamiskõlbmatu keskkonnas, et leida ja abistada kannatanuid imiteeritud suitsusukeldumise olukorras 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab erinevaid suitsu ja põlemisgaaside eemaldamise meetodeid tulekahjudel - sooritab imiteeritud suitsusukeldumise rühmatööna infrapunakaamera tehniliselt korrektselt ja ohutult - leiab ja transpordib kannatanu ohutult ja lisavigastusi tekitamata - kasutab imiteeritud suitsusukeldumisel info edastamisel raadiosidet ja kommunikatsioonivahendeid tehniliselt õigesti
Teema	Esmakustutusvahendid, tuld kustutavad ained ja nende omadused (5 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - kasutab levinumaid esmakustutusvahendeid põlemise liigi põhjal imiteeritud tulekahju olukorras 	<ul style="list-style-type: none"> - teab erinevate tulekahjude kustutamise eripära - loetleb esmakustutusvahendeid ja nende sobivust erinevate põlenguliikide kustutamiseks - kasutab levinumaid esmakustutusvahendeid (vahtkustuti, vesikustuti, pulberkustuti, kustutustekk) õigesti ja tagab enese ning teiste ohutuse
Teema	Tehnilised päästetööd (6 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - liiklusõnnetused: <ul style="list-style-type: none"> - ohutuse tagamine - sõiduki stabiliseerimine - konstruktsioonide avamise tehnika - tööohutus - veepääste: <ul style="list-style-type: none"> - pinnaltpääste juhend - varustus ja töövahendid - kannatanu päästmine - tööohutus - praktilised harjutused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - hindab enda toimetulekut ja enesesuutlikkust hüdrauliliste ja pneumaatiliste päästevahendite ohutul rakendamisel imiteeritud avarii olukorras 	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab liiklusõnnetusel esinevaid ohtusid ja oskab neid vältida - paigaldab ohutult ja juhendi järgi turvarakise (turvapadja püüdjä) sõiduauto roolile - valib välja autovraki lõikamiseks ja stabiliseerimiseks õiged töövahendid - demonstreerib sõiduauto konstruktsioonide avamise võimalusi oma füüsilise võimekuse põhjal - kasutab autovraki lõikamisel ja stabiliseerimisel ohutuid töövõtteid

- hindab enda toimetulekut ja enesesuutlikkust ning tutvub pinnal päästetöödega õppeolukorras	- kirjeldab veekogudel esinevaid ohtusid ja oskab neid vältida - demonstreerib kaldalt päästmise vahendite kasutamist tehniliselt õigesti - näitab korrektseid käemärguandeid situatsiooni põhjal - kasutab pinnal pääste varustust tehniliselt õigesti ja hoiab seda töökorras - kasutab endale ja kannatanule ohutuid töövõtteid
Teema	Elupäästev esmaabi päästetöödel (5 tundi)
Alateemad:	- elustamise ABC: - teadvuseta kannatanu, erinevad teadvusetuse seisundid, stabiilne külgasend - surm, kliinilise ja bioloogilise surma tunnused - elutunnuste kontrollimine - üksinda ilma abivahenditeta elustamine - kahekesi ilma abivahenditeta elustamine - praktilised harjutused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- annab kannatanu(i)le elupäästvat esmaabi	- annab esmaabi, sh aitab kannatanu seisundit stabiliseerida ja elu säilitada - tagab enda ohutuse ning tervise kaitse, kasutades nakkusohu vältimiseks vastavaid isikukaitsevahendeid ja jälgides tööohutusnõudeid
Teema	Iseseisev ülesanne (9 tundi)
Alateemad:	- Hinnata oma elukoha ohutuse üldist seisundit
Teema õpiväljundid: õpilane	kriteeriumid: õpilane
- kirjeldab oma elukoha ohutusseisundit ja teeb ettepanekuid ohutuse parendamiseks	- kirjeldab hoonet tervikuna (korrused, sissepääsud, ehitusmaterjalid jne) - kirjeldab teoreetiliselt võimalike ohte kogu majas (elektriohutus, veeohutus, küttesüsteemiohutus, tulekahjuohutus, süütamine jne) - kirjeldab ohuolukordadeks valmisolekut elamus (uste sulgemine, koridoride seisund, evakuatsiooniteede olemasolu, evakuatsiooniteede vastavus, suitsuandurid-vinguandurid, kustutusvahendid jne) - kirjeldab keldrite (kui on) seisukorda ohutuse seisukohalt - kirjeldab elukoha võimalikke ohtusid (tule-, vee-, uputuse jne olukorras valmidus), rõdude ohutus, võimalike väikelaste ohutus jne) - teeb ettepanekuid, mida tuleks parendada oma elukoha ohutustaseme tõstmiseks

2.4. Politsei ja piirivalve üldkursus (35 tundi)

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) kirjeldab Politsei- ja Piirivalveameti ülesehitust ja ülesandeid ning politseiteenistuse korraldust Politsei- ja Piirivalveameti põhimääruse ning politsei ja piirivalve seaduse järgi;
- 2) kirjeldab riigisisese ja rahvusvahelise politseikoostöö võimalusi ning toob nende kohta näiteid;
- 3) kirjeldab politseiteenistuses kasutatavaid enesekaitsevahendeid, sidepidamisvahendeid ja teenistusrelvi ning toob nende kasutamise kohta elulisi näiteid;
- 4) selgitab vabatahtlike kaasamise põhimõtteid politsei ja piirivalve valdkonnas.

Õppesisu

Teema	Politseiteenistuse regulatsiooni ning organisatsiooni kultuuri ja struktuuri tundmine (10 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none">- politsei ajaloolise tausta ülevaade: Eesti politsei ja piirivalve tähtsamad sündmused aastail 1918–1940, Eesti politsei ja piirivalve aastail 1990–2010, PPA loomine ja organisatsioonilised muutused- PPA missioon ja visioon- PPA sümboolika: vapp, lipp, teenetemärgid ja teenistusastmed- PPA struktuur ja struktuuriüksuste põhiülesanded- avaliku teenistuse seadus- politsei kui korrakaitseorgani pädevuse ja volituste määratlemine korrakaitseaduse ja eriseaduste alusel- riiklikud ja rahvusvahelised kutse-eetika eeskirjad: avaliku teenistuse seadus, <i>European Code of Police Ethics, Ethics of Border Security</i>- ametniku eetiline käitumine- ekskursioon ühte lähimasse politseiprefektuuri
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none">- kirjeldab Politsei- ja Piirivalveameti ülesandeid ning politseiteenistuse korraldust Politsei- ja Piirivalveameti põhimääruse ning politsei ja piirivalve seaduse järgi	<ul style="list-style-type: none">- kirjeldab oma sõnadega avaliku teenistuse üldpõhimõtteid- kirjeldab Politsei- ja Piirivalveameti ajalugu ning arengut;- kirjeldab politsei (k.a piirivalve) sümboolikat näidiste alusel, nimetab põhilisi traditsioone ning selgitab näidete alusel põhiväärtusi- kirjeldab Politsei- ja Piirivalveameti struktuuri, põhiülesandeid ja eesmärke Politsei- ja Piirivalveameti põhimääruse ning politsei ja piirivalve seaduse järgi- selgitab eetilist käitumist politseiteenistuses ja toob selle kohta elulisi näiteid
Teema	Politsei riigisisene ja rahvusvaheline koostöö (6 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none">- politsei riigisisene koostöö- politsei rahvusvaheline koostöö, k.a rahvusvahelised organisatsioonid ja nende põhitegevused (Europol, Interpol, Frontex, CEPOL, EASO, OSCE)

	<ul style="list-style-type: none"> - politsei riigisisesed ja rahvusvahelised andmebaasid (e-politsei, POLIS, MIS, KILP, PIKO) - Schengeni ühtse viisaruumi kujunemine ning kompensatsioonimeetmete rakendamise võimalused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab politseiteenistuses kasutatavaid enesekaitsevahendeid, sidepidamisvahendeid ja teenistusrelvi ning toob nende kasutamise kohta elulisi näiteid 	<ul style="list-style-type: none"> - nimetab Eestile olulisemaid riigisiseseid ja rahvusvahelisi organisatsioone, kellega tehakse politseikoostööd, ning toob koostöövõimaluste kohta näiteid; - kirjeldab kompensatsioonimeetmete rakendamise võimalusi Eestis ning toob nende kohta elulisi näiteid
Teema	Politseiteenistuses kasutatavad enesekaitsevahendid, sidepidamisvahendid ning teenistusrelvad (6 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - politseiteenistuses kasutatavad enesekaitsevahendid - politseiteenistuses kasutatavad sidepidamisvahendid - politseiteenistuses kasutatavad erivahendid - politsei teenistusrelvad
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab politseiteenistuses kasutatavaid enesekaitsevahendeid, sidepidamisvahendeid ja teenistusrelvi ning toob nende kasutamise kohta elulisi näiteid 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab politseiteenistuses kasutatavaid enesekaitsevahendeid ning toob nende kohta näiteid - kirjeldab politseiteenistuses kasutatavaid sidevahendeid ning toob nende kohta näiteid - kirjeldab korrakaitseseaduse põhjal, mis teenistusrelvi politseis kasutatakse - kirjeldab korrakaitseseaduse põhjal erivahendeid ja toob nende kasutamise kohta elulisi näiteid
Teema	Vabatahtlike kaasamine politseiteenistusse (13 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - vabatahtlike kaasamine ja rakendamine - abipolitseinikuks saamine, kutsesobivusnõuded ja väljaõpe - abipolitseiniku õigused ning tegevusala - vabatahtliku mere- ja järvepääste olemus - vabatahtlikuks mere- ja järvepäästjaks saamine, kutsesobivusnõuded ja väljaõpe
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - selgitab vabatahtlike kaasamise põhimõtteid politsei ja piirivalve valdkonnas 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab vabatahtlike kaasamise võimalusi ning toob nende kohta elulisi näiteid - selgitab abipolitseiniku põhitegevusi, kutsesobivuse nõudeid ning väljaõpet abipolitseiniku seaduse põhjal - selgitab vabatahtlikuks mere- ja järvepäästjaks saamise protsessi (kandideerimine, kutsesobivusnõuded, väljaõpe) - selgitab vabatahtliku mere- ja järvepääste põhimõtteid politsei ja piirivalve seaduse põhjal

2.5. Politsei (35 tundi)

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) toob näiteid väärtegude ja kuritegude kohta, eristab neid ning mõistab üldiselt süütegude menetlust;
- 2) nimetab korrakaitseaduse meetmeid ning toob näiteid korrarikkumise, ohu ja ohu kahtluse kohta;
- 3) nimetab mõned liikluse järelevalve meetmed ja liikluse ohutuse suurendamise võimalused;
- 4) kirjeldab ohtu sattumise ja süütegude ennetamise võimalusi;
- 5) kirjeldab üldiselt sündmuskohal tegutsemist ja asitõendite käitlemist;
- 6) kirjeldab politsei patrullimise üldisi eesmärgi ja toob näiteid patrullimise kohta.

Õppesisu

Teema	Karistusõiguse kohaldamise üldpõhimõtteid (4 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none">- õiguse jagunemine: avalik õigus ja eraõigus, politsei tegevus karistusõiguse ja korrakaitse (haldusõiguse) alusel- karistusõiguse ja menetlusõiguse üldised põhimõtted
	<ul style="list-style-type: none">- väärteod ja kuriteod, nende eristamine ja näited- süüteomenetluse üldised põhimõtted ja toimingud
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none">- eristab väärtegu ja kuritegu ning toob nende kohta näiteid- eristab üldiselt süütegude menetlust	<ul style="list-style-type: none">- toob sisult korrektseid näiteid väärtegude ja kuritegude kohta, et selgitada väärteo ja kuriteo mõistet- eristab etteantud loetelust või kaasuste alusel väärtegu ja kuritegu- eristab üldiselt süütegude menetlust
Teema	Avaliku korra kaitse üldpõhimõtted (5 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none">- põhiõigused ja nende kaitsmise vajadus- politseitöö põhimõtted ja mudelid riiklikus järelevalves (ennetus, reageerimine, eriala, kogukonnapõhine vaade)- politsei kui korrakaitseorgani pädevused ja volitused korrakaitseaduse alusel; avaliku korra eest vastutav isik ja ohu liigid- riikliku järelevalve üld- ja erimeetmete tutvustus
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none">- on tutvunud korrakaitseadusega ning nimetab mõnda politsei järelevalve meetet- eristab korrarikkumist, ohtu ja ohu kahtlust ning toob nende kohta näiteid	<ul style="list-style-type: none">- toob näiteid politsei kohaldatavate korrakaitsemeetmete kohta- selgitab ja eristab korrarikkumist, ohtu ja ohu kahtlust ning toob nende kohta sisuliselt õigeid näiteid- oskab nimetada põhiõigusi, mida korrakaitses kaitstakse ja mida korra kaitsmisega riivatakse

Teema	Liikluse järele valvamine (4 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - liiklusseaduse reguleerimisala ja struktuur. Levinumad liiklusrikkumised - politsei tegevused liiklusjärelevalves - liiklusõnnetuste põhjused ja ennetamise võimalused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - on tutvunud liiklusseadusega ja nimetab mõnda politsei kohaldatavat järelevalvemeedet - nimetab üldiselt liiklusõnnetuste levinumaid põhjusi ja ennetamise võimalusi 	<ul style="list-style-type: none"> - nimetab liikluspolitseiniku töö ülesandeid - nimetab liiklusõnnetuse levinumaid põhjuseid - selgitab liiklusõnnetuste ennetamise võimalusi jalakäija, autojuhi ja politseiametniku vaates
Teema	Ohtu sattumise ja süütegude ennetamine (4 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - noorsoopolitsei töö ning üldised näited koostöövõrgustike ja ennetuse kohta - korrarikkumise toime pannud lapse mõjutamise võimalused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - nimetab noorsoopolitseiniku tööülesandeid - toob näiteid koostöövõrgustike kohta - toob näiteid korrarikkumise toime pannud lapse mõjutamise võimaluste kohta 	<ul style="list-style-type: none"> - toob elulisi näiteid noorsoopolitseiniku töö kohta - toob sisult õigeid näiteid koostöövõrgustike kohta - selgitab korrarikkumise toime pannud lapse mõjutamise võimalusi
Teema	Tegutsemine sündmuskohal ja asitõendite käitlemine (4 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - kriminalistika ja tõendite kogumise üldiste põhimõtete tutvustus - sündmuskoha kaitsmise vajadus ja tõendite leidmine - sündmuskoha vaatluse põhimõtted ja üldised näited
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab kriminalisti peamisi tööülesandeid - tunneb sündmuskoha ja asitõendite kogumise üldisi põhimõtteid - kirjeldab sündmuskoha kaitse ja asitõendite puutumatus tagamise vajadust 	<ul style="list-style-type: none"> - toob näiteid kriminalisti tööülesannete kohta - toob näiteid mõne sündmuskoha asitõendite kogumise kohta - selgitab ja põhjendab sündmuskoha kaitse ning asitõendite puutumatus tagamise vajadust
Teema	Piirkondlik politseitöö (4 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - piirkondliku politseitöö ja noorsoopolitsei töö üldised põhimõtted

	<ul style="list-style-type: none"> - politsei töö strateegiad piirkondlikus politseitöös - kogukonna kaasamine ja võrgustikutöö
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab piirkonnapolitseainiku peamisi tööülesandeid - nimetab mõne politseitöö strateegia - teab peamisi kogukonna kaasamise ja võrgustikutöö võimalusi 	<ul style="list-style-type: none"> - toob näiteid piirkonnapolitseainiku tööülesannete kohta - nimetab mõne politseitöö strateegia - nimetab mõne kogukonna kaasamise ja võrgustikutöö võimaluse
Teema	Välijuhtimine ning patrullimise planeerimine ja elluviimine (4 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - politsei patrullimise ja välijuhtimise põhilise tegevused ja ülesanded - politsei patrullide töö tutvustus, tüüpilised väljakutsed ja tööülesanded
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab välijuhi ja patrullpolitseiniku peamisi tööülesandeid - teab väljakutsetele reageerimise ja nende lahendamise võimalusi patrullis 	<ul style="list-style-type: none"> - toob näiteid välijuhi tööülesannete kohta - toob näiteid patrullpolitseiniku tööülesannete kohta - selgitab väljakutsetele reageerimise ja nende lahendamise võimalusi näite põhjal
Teema	Õppekäik politseiasutusse (6 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - liiklusjärelvalve, patrull, välijuhtimine, teenistuskoad - piirkonnapolitsei, ennetus, noorsootöö - kriminaalpolitsei, süüteo menetlus, kriminalistika
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - käib politseijaoskonnas või mõnes muus politseiasutuses ja tutvub politseinike igapäevatööga 	<ul style="list-style-type: none"> - oskab teadlikult hinnata enesesuutlikkust politsei valdkonna kutsevalikul
Teemakohane õppekirjandus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eesti Vabariigi põhiseadus: https://www.riigiteataja.ee/akt/115052015002 2. Karistusseadustik: https://www.riigiteataja.ee/akt/103012020016 3. Korrakaitseseadus: https://www.riigiteataja.ee/akt/113032019095 4. Kriminaalmenetluse seadustik: https://www.riigiteataja.ee/akt/120122019008 5. Liiklusseadus: https://www.riigiteataja.ee/akt/115032019009 6. K. Almosen (2016). Kogukonnakeskse politsei tööriist. https://www.vomentaga.ee/sites/default/files/book/digiraamat/laane-harju-koostookogu-juubeliseminar-21102016-kernu-moisas-kalvi-almosen-ettekanne_1252.pdf 7. Väärteomenetluse seadustik: https://www.riigiteataja.ee/akt/103032021008 g

	8. Siseturvalisuse arengukava 2020-2030 (STAK 2020-2030): https://www.siseministeerium.ee/et/STAK2030
--	--

2.6. Piirivalve (35 tundi)

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) selgitab piiri valvamise üldiseid põhimõtteid, meetodeid ja taktikat;
- 2) tuvastab reisidokumentide ning transpordivahendite dokumentide lihtsamaid võltsinguid;
- 3) selgitab ohutuse nõudeid veekogul olles.

Õppesisu

Teema	Piiri valvamine (15 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - integreeritud piirihaldus; ülevaade välis- ja sisepiirist, piiripunktidest ja kordonitest (maismaa-, sadama- ja lennujaamapiiripunktid, kordonid, patrullrühmad, nende ülesanded ja tegevused integreeritud piirihalduses) - neljaastmeline riiki lubamise mudel - riigipiir, selle tähistamine ja erinevad piirimärgid (maismaapiir, õhupiir, merepiir, piiriveekogud) - piirikontrolli ja riigipiiri valvamise ajutine taaskehtestamine sisepiiril (üldine info) - piiri valvamise meetodid, k.a tehnilised vahendid (vaatlusseadmed, radarid, seiresüsteemid) - piiri valvamise toimkonnad (auto-, jalgsi- kaatri- jm patrullid; toimkondade õigused, kohustused ja ülesanded) - tegevused piiripunktis: isikute kontrollimine (nõuded välispiiri ületamiseks), transpordivahendite kontrollimine (transpordivahendi tuvastamine), kauba kontrollimine (tolлиеeskirjad reisijatele); menetlused piiripunktis (piiriületuse tõkestamine, viisaväljastamine, levinumad väärted jm juhtumid), II astme kontroll - karistused riigipiiri seaduse rikkumise eest - karistusseadustikus kehtestatud karistused riigipiiriga seotud süütegude eest
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - selgitab piiri valvamise üldiseid põhimõtteid, meetodeid ja taktikat 	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab integreeritud piirihalduse üldiseid põhimõtteid - nimetab, mis riigisiseste ja rahvusvaheliste õigusaktide alusel riigipiiri valvatakse - selgitab, kuidas tähistatakse riigipiiri ning piiririba - kirjeldab piiri valvamise meetodeid - loetleb ning kirjeldab piiri valvavaid teenistustoimkondi ja nende põhilisi tegevusi

	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab isikute, transpordivahendite ning dokumentide kontrollimise põhimõtteid piiripunktis
Teema	Dokumentide kontrollimine (14 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - isikut tõendavate dokumentide seadus - võltsingute klassifitseerimine (identiteedi- ja dokumendipettuse jaotus) - dokumentide materjal – turvapaber, plastid (PC, PVC) - trükistiilid – ofsettrükk, kõrgtrükk, sügavtrükk, tindiprinteri trükk, laserprinteri trükk, lasergraveering - turvaelemendid – aluspõhjamuster, mikrokiri, vesimärk, sünkroontrükk, OVI, DOVID - isiku tuvastamise põhimõtted, praktilised harjutused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - tuvastab reisidokumentide ning transpordivahendite dokumentide lihtsamaid võltsinguid 	<ul style="list-style-type: none"> - nimetab Eestis Vabariigis väljastatavaid reisidokumente ning kirjeldab, mis alustel neid väljastatakse - kirjeldab levinumaid võltsinguid ja nende tunnuseid - kirjeldab reisidokumentides, k.a pangatähtedel, levinumaid turvaelemente ning lihtsamaid võltsingutunnuseid - tuvastab isiku dokumendis oleva foto järgi ning selgitab isiku tuvastamise põhimõtteid
Teema	Veekogul ohutusnõuete tagamine (6 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - alustel olevad ja isiklikud päästevahendid ning nende kasutamise olulisus - otsingute ja päästetööde korraldamise põhimõtted veekogul, k.a piiriveekogul - merereostus ja sellest teavitamine - erinevad päästevestid ning nende kasutamine
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - selgitab ohutuse nõudeid veekogul olles 	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab oma sõnadega päästevahendite kasutamise vajalikkust - kirjeldab otsingu ja päästetööde üldiseid põhimõtteid merel ning piiriveekogul - kasutab päästevesti
Teemakohane õppekirjandus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Edisoni koduleht (näidised kehtivatest reisidokumentidest): http://www.edisontd.net/ 2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/1896, Euroopa piiri- ja rannikuvalve loomine ning integreeritud piirihalduse mudel: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1896&from=EL 3. Isikut tõendavate dokumentide seadus: https://www.riigiteataja.ee/akt/131012020014 4. Karistusseadustik, RT I, 03.03.2021,3, redaktsiooni jõustumine 04.03.2021: https://www.riigiteataja.ee/akt/128022020005?leiaKehtiv

	<p>5. Otsingu- ja päästetöö, sealhulgas merereostuse avastamise ja likvideerimise kord Eesti merealal ning piiriveekogus https://www.riigiteataja.ee/akt/111092012012</p> <p>6. Piirirežiimi eeskirja kinnitamine https://www.riigiteataja.ee/akt/13260226</p> <p>7. PRADO koduleht: https://www.consilium.europa.eu/prado/et/prado-start-page.html</p> <p>8. Riigipiiri seadus: https://www.riigiteataja.ee/akt/105022019007</p> <p>9. Välismaalaste seadus, RT I, 10.07.2020,73, redaktsiooni jõustumine 01.04.2021: https://www.riigiteataja.ee/akt/110072020072?leiaKehtiv</p> <p>10. Välisministeeriumi koduleht: https://vm.ee/et</p> <p>11. Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seadus, RT I 1998, 98, 1575 https://www.riigiteataja.ee/akt/117062020003</p> <p>12. Meresõiduohutuse seadus, RT I 2002, 1, 1 https://www.riigiteataja.ee/akt/130032021007</p>
--	--

2.7. Politsei ja piirivalve õppelaager (35 tundi)

Õpetusega taotletakse, et õpilane kinnistab ja täiendab laagris õppe käigus omandatud teoreetilisi teadmisi, süvendab praktilisi oskusi ning politseiametniku väärtuspõhiseid hoiakuid ja eetikapõhimõtteid.

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) oskab teadlikult hinnata enesesuutlikkust ja füüsilist võimekust politsei valdkonna kutsevalikul ning valmidust vabatahtlikuks tööks;
- 2) oskab tegutseda politsei sekkumist vajavates elulistes imiteeritud sündmustes vastutustundlikult, järgida kokkulepituid reegleid ja norme, kasutada ohutult tehnilisi vahendeid ning enesekaitsevõtteid;
- 3) kirjeldab ja analüüsib oma elukoha turvalisust võimaliku kuritegeliku ründe vähendamiseks.

Kõik praktilised harjutused tehakse rühmas või paarides. Teoreetilisi teadmisi harjutatakse ja kinnistatakse imiteeritud tegevuste käigus.

Õppesisu

Teema	Riviõpe (3 tundi)
Alateemad: - demonstratsioon ja praktilised harjutusülesanded	- rivikorra kujunemise ajalugu, kasutamise vajadus ja tähtsus - rivivõtted ja käsklused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane

- täidab riviõppe põhilisi käsklusi	- täidab rühmas riviõpetuse põhilisi käsklusi õigesti
Teema	Füüsiline ettevalmistus (3 tundi)
Alateemad: - võtete demonstratsioon ja praktilised harjutusülesanded	- 1500 meetri jooks - istesetõus - kätekõverdused - enesekaitse
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- täidab Sisekaitseakadeemiasse sisseastumise füüsiliste katsete normatiive - kasutab olulisemaid esmaseid enesekaitsevõtteid	- on saavutanud kõigis füüsiliste katsete kategooriates vähemalt 75% normatiivi lävendist - kasutab esmaseid enesekaitsevõtteid tehniliselt korrektselt, efektiivselt ja ohutult
Teema	Relvaõpe (6 tundi)
Alateemad: - tehnilised demonstratsioonid	- ohutustehnika laskmisel ja praktiline laskmine
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- teab ja tunneb politseis kasutatavaid relvi ja erivahendeid ning nende ohutu kasutamise nõudeid - oskab praktiliselt lasta	- nimetab ja tunneb politsei kasutuses olevat relvastust näidiste varal - kirjeldab tulirelvade kasutamise ohutuse nõudeid korrektselt - täidab Sisekaitseakadeemia laskmisnormatiivi
Teema	Kriminaalpolitsei töövaldkond (7 tundi)
Alateemad: - tehnika ja töövõtete demonstratsioonid	Kriminaalpolitsei töövaldkonda kuuluvad praktilised harjutused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid:
- oskab leida ja eristada asitõendeid muudest esemetest - oskab koostada isikukirjeldust - oskab võtta sõrmejälgi - oskab leida kaasuse põhjal karistusseadustikust õige kuriteo	- territooriumilt on leitud etteantud arv asitõendeid - kahtlustatava robotfoto vastab fotole ja on tõepärane - sõrmejalg on tehniliselt kvaliteetne - karistusseadustikust on kuritegu leitud ning määratletud on kuriteo õige kvalifikatsioon
Teema	Korralduspolitsei töövaldkond (7 tundi)
Alateemad: - tehnika ja töövõtete demonstratsioonid	Korralduspolitsei töövaldkonda kuuluvad praktilised harjutused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane

<ul style="list-style-type: none"> - oskab riietuda märulipolitsei varustusse - oskab kasutada märulipolitsei turvavarustust - teab olulisemaid märulipolitsei käsklusi ja oskab nende järgi tegutseda - oskab reageerida peretüli sündmuskohal etteantud stsenaariumi järgi 	<ul style="list-style-type: none"> - riietub juhendi nõuete järgi - kasutab varustust juhendi järgi ohutult ja tehniliselt korrektselt - mõistab käsklusi ja tegutseb nende järgi õigesti - mõistab stsenaariumi ja käitub selle järgi
Teema	Iseseisev ülesanne (9 tundi)
Alateemad:	Hinnata oma elukoha seisundit võimaliku kuritegeliku ründe vähendamisel
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab, analüüsib ja teeb ettepanekuid oma elukoha turvalisuse seisundi parendamiseks võimaliku kuritegeliku ründe vähendamiseks 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab oma elukohta tervikuna (korrused, sissepääsud, keldrid, koridorid, panipaigad, kuurid, kõrvalhooned), nende olukord ja seisund - kirjeldab teoreetilisi võimalusi kõrvalistel isikutel hoonesse, katusele, keldrisse, kõrvalhoonesse sissepääsemisel ja kuritegude või õigusrikkumiste toimepanemisel - kirjeldab võimalike kuritegelike rünnete ennetamiseks hetkel rakendatud meetmete olemasolu (koridori/trepikoja, keldriuste sulgemisvõimalused, akende olukord, kaamerate vm spetsiaalsete vahendite olemasolu maja juures, ümbruskonnas) - kirjeldab parklat, parkimiskohta autode parkimiseks maja lähikonnas ja nende turvalisust - teeb ettepanekuid, mida saaks teha paremini, et elukoht oleks veelgi paremini kaitstud kuritegeliku ründe eest (uksed, aknad, lukud, valveteenistuse abi, kindlustus jne) võimalusel lisab illustreerivat fotomaterjali

2.8. Maksundus ja toll (35 tundi)

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) mõistab maksu- ja tollipoliitika üldpõhimõtteid;
- 2) tunneb valdkonna põhimõisteid;
- 3) on teadlik maksude kehtestamisest ja nende vajalikkusest riigi eksisteerimise seisukohast lähtuvalt;
- 4) mõistab maksuhalduri rolli ja ülesandeid ühiskonnas ning sellest tulenevalt maksumaksja õigusi ja kohustusi;

- 5) oskab nimetada ja selgitada tolliprotseduure;
- 6) mõistab kaupadele pandud keeldude ja piirangute põhjuseid;
- 7) oskab kasutada Eesti tollitariifistikku ning arvutada tollimakse;
- 8) teab aktsiisikaupade regulatsioone ja kontrollimeetmeid.

Õppesisu

Teema	Maksudus (18 tundi)
Alateema	Maksustamise olemus ja eesmärk (3 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab maksustamise eesmärki ja seda, milleks maksuraha kogutakse - mõistab maksude tasumise vajadust avalike teenuste ja kaupade pakkumisel 	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab maksustamise eesmärki ja maksude kogumise vajalikkust - toob näiteid kogutud maksude ja avalike teenuste vaheliste seoste kohta
Alateema	Maksu- ja Tolliamet (2 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab maksuhalduri peamisi ülesandeid; - mõistab Maksu- ja Tolliameti strateegilisi suundumusi. 	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab oma sõnadega maksuhalduri rolli ja ülesandeid ühiskonnas - selgitab oma sõnadega maksuhalduri arengukavast tulenevaid suundumusi maksukogumise parandamiseks ja ühiskonna kaitse tõhustamiseks
Alateema	Eesti maksusüsteem: kohalikud ja riiklikud maksud (6 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab, mis maksud kuuluvad Eesti maksusüsteemi - teab peamisi maksude liigitamise aluseid loetleb riiklikke ja kohalikke makse ning sundkindlustusmaksid 	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab Eesti maksusüsteemi olemust; - nimetab peamisi maksude liigitamise aluseid; - loetleb riiklikke ja kohalikke makse ning sundkindlustusmaksid
Alateema	Maksuvõlad: tasumine ja sissenõudmine (4 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamiskriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab, mis on maksuvõlg ja tasumata maksuvõlalt arvestatud intress - teab, millised on maksuhalduri võimalused maksuvõla sissenõudmiseks 	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab maksuvõla olemust - kirjeldab maksuvõla sissenõudmise protsessi - selgitab maksuvõla ositi tasumise võimalusi

- teab maksuvõla ositi tasumise võimalusi - mõistab maksude õigeaegse tasumise vajadust	
Alateema	Maksuõigusrikkumised (3 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- teab karistusõiguse üldiseid põhimõtteid, eristades väärtegu ja kuritegu - teab, mis on maksualased väär- ja kuriteod - mõistab karistuse eesmärgi	- selgitab oma sõnadega sisuliselt õigesti karistusõiguse üldiseid põhimõtteid, eristades väärtegu ja kuritegu - toob näiteid maksualastest väär- ja kuritegudest
Teemakohane õppekirjandus	1. Eesti Vabariigi põhiseadus 28.06.1992, jõustunud 03.07.1992: https://www.riigiteataja.ee/akt/115052015002 2. Eesti Vabariigi põhiseadus, kommenteeritud väljaanne (2008). Juura (lk 566–573) 3. L. Lehis (2012). Maksuõigus. Juura 4. K. Lillemets (2006). Maksukorraldus. Loengukonspekt. Sisekaitseakadeemia 5. Maksukorralduse seadus 20.02.2002, jõustunud 01.07.2002: https://www.riigiteataja.ee/akt/106112019009 6. K. Randlane (2016). Maksuvõlgade sissenõudmine. Sisekaitseakadeemia 7. P. Tammert (2005). Maksundus. Õpik ülikoolidele ja kõrgematele õppeasutustele. Tallinn: OÜ Aimwell
Teema	Toll (17 tundi)
Alateema	Tollipoliitika üldpõhimõtted (4 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- mõistab tollipoliitika eesmärgi ja mõju ühiskonnale	- annab lühiülevaate tolli ajaloolisest taustast - selgitab tollipoliitika arengut näidete varal
- teab erinevaid transpordiliike ja tarneahela olemust	- oskab esile tuua erinevate transpordiliikide erisused ja valiku erinevate kaupade veol - kirjeldab kauba liikumist ja tolli rolli tarneahelas - koostab lihtsamaid tarneahelaid
Alateema	Tollitoimingud (3 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- teab tolliprotseduure ja tolliprotseduuridele esitatavaid nõudeid	- selgitab õigesti, kuidas saabub kaup Euroopa Liitu - selgitab tolliprotseduuride olemust - selgitab oma sõnadega tollistaatuse mõistet
Alateema	Eesti tollitariifistik (5 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane

<ul style="list-style-type: none"> - teab Eesti tollitariifistiku (ETT) kasutamist - teab kauba klassifitseerimist - teab kaubanduspoliitilisi meetmeid - tunneb kauba päritolu määramise aluseid - valdab algteadmisi tolliväärtusest - oskab arvutada tollimaksu 	<ul style="list-style-type: none"> - oskab kasutada ETT-d - oskab kodeerida lihtsamaid kaupu - mõistab peamisi tariifseid ja mittetariifseid meetmeid ja oskab neid kasutada ETT-s - selgitab transpordikulude maksustamist - arvutab tollimaksu õigesti
Alateema	Keeldude ja piirangutega kaubad (5 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - mõistab kaupadele pandud keeldude ja piirangute põhjuseid - teab tollijärelevalve põhimõtteid - teab aktsiisikaupade regulatsioone ja kontrolli vajalikkust 	<ul style="list-style-type: none"> - nimetab õigesti keeldude ja piirangutega kaupu - selgitab keeldude ja piirangute põhjusi - kirjeldab tollikontrolli korraldamist - loetleb ja eristab aktsiisikaupu õigesti - toob näiteid rikkumiste kohta tollis
Teemakohane õppekirjandus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 952/2013, millega on kehtestatud liidu tolliseadustik: https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:269:0001:0101:Et:PDF 2. Tolliseadus: https://www.riigiteataja.ee/akt/113032019170 3. Maksu- ja Tolliamet: www.emta.ee 4. Riski hindamine. WCO ja Eesti tolli koostöös valminud käsiraamat. Brüssel, 08.01.2013: https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2012/ET/1-2012-793-ET-F1-1.Pdf

2.9. Vanglateenistus (35 tundi)

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) teab vangistuse eesmärgid;
- 2) kirjeldab vanglateenistuse struktuuri;
- 3) teab vangalaametniku tööks vajalikke väärtushinnanguid;
- 4) teab vanglate tegevust reguleerivaid õigusakte;
- 5) teab vanglas suhtlemise üldiseid nõudeid;
- 6) teab riigikaitse laia käsituse olemust;
- 7) teab hädakaitse aluseid;
- 8) kirjeldab üldiselt vangivalvuri peamisi tööülesandeid;

- 9) kirjeldab üldiselt inspektor-kontaktisiku peamiseid tööülesandeid;
 10) teab, milles seisneb vanglate teabe- ja uurimisametniku töö erisus võrreldes teiste vanglaametnikega;
 11) kirjeldab üldiselt kriminaalhooldusametniku peamiseid tööülesandeid;
 12) demonstreerib rahulikus situatsioonis käe- ja jalalööke, erinevaid tõrjeid, erinevatest haaretest vabanemist.

Õppesisu

Teema	Vanglateenistuse üldtutvustus (5 tundi)
Alateemad:	vanglateenistuse struktuur ja erinevate struktuuriüksuste roll vanglateenistuses - vangistuse eesmärk - vanglate tegevust reguleerivad õigusaktid - vangla külastus
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamiskriteeriumid: õpilane
- kirjeldab vanglateenistuse struktuuri - teab vangistuse eesmärke - teab vanglate tegevust reguleerivaid õigusakte	- nimetab üldjoontes õigesti vanglateenistuse struktuuri kuuluvaid üksusi ja nende tegevust - nimetab vangistuse eesmärgid - nimetab peamised vangla tegevust reguleerivad õigusaktid
Teema	Eetika ja väärtused (3 tundi)
Alateemad:	- vanglateenistuja eetikakoodeks - vanglateenistuse põhiväärtused - väärtuste mäng
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamiskriteeriumid: õpilane
- teab vanglaametniku tööks vajalikke väärtushinnanguid	- nimetab, millis(t)est väärtushinnangu(te)st peab vanglaametnik lähtuma konkreetsetes elulistes juhtumites
Teema	Suhtlemine vanglas (3 tundi)
Alateemad:	- suhtlemine kinnipeetavaga - kuulamine - enesekehtestamine - kinnipeetava manipuleerimisvõtted
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamiskriteeriumid: õpilane
- teab vanglas suhtlemise üldiseid nõudeid	- selgitab läbi elulise juhtumi, milliseid suhtlemise võtteid kasutati või tuleb kasutada
Teema	Riigikaitse lai käsitus (2 tundi)
Alateemad:	- riigikaitse lai käsitus - riigikaitse - vanglateenistuse roll riigikaitse laias käsituses
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamiskriteeriumid: õpilane
- teab riigikaitse laia käsituse olemust	- selgitab, mida hõlmab riigikaitse lai käsitus - kirjeldab, milles seisneb vanglateenistuse roll riigikaitse laias käsituses - toob näiteid, mida saab teha iga elanik riigikaitse laias käsituses
Teema	Hädakaitse (2 tundi)

Alateemad:	- hädakaitse mõiste - hädakaitse koosseis - hädakaitse piiride ületamine
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamiskriteeriumid: õpilane
- teab hädakaitse aluseid	- tunneb ära juhtumikirjelduse põhjal, kas on tegu hädakaitse juhtumiga - nimetab hädakaitsepiiride ületamise juhud
Teema	Järelevalve vanglas (3 tundi)
Alateemad:	- järelevalve eesmärk - valvuri tööülesanded - valvuri töövahendid - keelatud esemed ja läbiotsimine
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamiskriteeriumid: õpilane
- kirjeldab üldiselt vangivalvuri peamised tööülesanded	- loetleb valvuri peamisi tööülesandeid - loetleb valvuri varustusse kuuluvaid esemeid - juhtumikirjelduse põhjal tunneb ära keelatud esemed
Teema	Julgeolek (2 tundi)
Alateemad:	- teabe- ja uurimisosakonna töö eesmärk ja sisu - menetlused - koostöö teiste asutustega
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamiskriteeriumid: õpilane
- teab, milles seisneb vanglate teabe- ja uurimisametniku töö erisus võrreldes teiste vanglaametnikega	- juhtumikirjelduse põhjal selgitab, kas tegu on teabe- ja uurimisosakonna ülesandega
Teema	Vangistuse täideviimine (2 tundi)
Alateemad:	- vangistuse faasid ja sisu - kriminaalhooldus
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamiskriteeriumid: õpilane
- kirjeldab üldiselt inspektor-kontaktisiku peamised tööülesanded - kirjeldab üldiselt kriminaalhooldusametniku peamised tööülesanded	- nimetab vangistuse faasid ja faaside eesmärgid - kirjeldab üldiselt, mida tehakse vanglas, valmistamiseks kinnipeetavat ette vanglast vabanemiseks - kirjeldab üldiselt, mida tähendab kriminaalhooldus kriminaalhooldusalusele
Teema	Enesekaitse (13 tundi)
Alateemad:	- praktiline õpe
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamiskriteeriumid: õpilane
- demonstreerib rahulikus situatsioonis käe- ja jalalööke, erinevaid tõrjeid, erinevatest haaretest vabanemist	- demonstreerib õige ajastusega ja rahulikus tempos sobiva tehnikaga käelööke, jalalööke, tõrjeid, haaretest vabanemisi
Teemakohane õppekirjandus:	1. Ülevaade vanglateenistusest. 2019. Sisekaitseakadeemia, Vanglateenistus 2. Madise, L., Pikamäe, P. ja Sootak, J. 2014. Vangistusseadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura

	<p>3. Vanglateenistuse koduleht</p> <p>4. Vanglateenistuja eetikakoodeks</p> <p>5. Karistusseadustik RT I, 03.03.2021, redaktsioon jõustus 04.03.2021: https://www.riigiteataja.ee/akt/103032021003</p> <p>6. Elanikkonnakaitse kontseptsioon. 2018. Riigikantselei, Siseministeerium: https://joelahtme.kovtp.ee/documents/381171/18993854/Elanikkonnakaitse+kontseptsioon.pdf/47466db4-9fb7-43a1-8bb8-fac954c0d14e?version=1.0</p> <p>7. Õppevideod</p>
--	--